

Шушакова Ірина Костянтинівна,

к.е.н.,

старший викладач кафедри обліку та оподаткування,

Петрук Ірина Олександрівна.

Київського національного торговельно-економічного університету

ПОДАТКОВІ РИЗИКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. У статті висвітлено поняття податкових ризиків, основні види податкових ризиків. Наведено можливі наслідки, спричинені певними видами податкових робіт. Також розглянуто джерела виникнення зовнішніх та внутрішніх податкових ризиків.

Ключові слова: податковий ризик, класифікація, джерела виникнення, економічна безпека, ефективне управління.

Основні наукові результати: В останні роки економіка України є фінансово-економічно та політично нестабільною. Суттєвого значення набуває проблема забезпечення економічної безпеки для будь-якого суб'єкта господарювання. Перед підприємством, що працює у зовнішньому динамічному середовищі, виникає велика кількість економічних, фінансових, податкових та інших видів ризиків, які формують загрози для його стабільного розвитку та функціонування.

Для підвищення рівня економічної безпеки підприємства необхідно оптимізувати його податкову безпеку, тобто визначити та проаналізувати всі можливі податкові ризики та зменшити їх негативний вплив на господарську діяльність.

Вагомий внесок у формування теоретичних та практичних аспектів аналізу впливу податкових ризиків на діяльність суб'єктів господарювання зробили як іноземні, так і вітчизняні: Т. Г. Мисник, О. В. Безкровний, Ю. О. Романченко, В. В. Вітлінський, О.В. Редич, Л. М. Петренко та багато інших.

Узагальнюючи інтереси держави і бізнесу щодо податкового ризику, В. В. Вітлінський та О. В. Редич влучно розкрили сутність указанного терміна, зазначивши, що «податковий ризик – це економічна категорія, що відображає особливості сприйняття суб'єктами економічних відносин об'єктивно існуючих невизначеності, конфліктності та загроз, притаманних процесам оподаткування й адміністрування податків, що призводять до невикористаних можливостей і фінансових збитків як для держави, так і для платника податків» [1, с. 647].

Л. М. Петренко трактує термін «податковий ризик» як ймовірність виникнення потенційної загрози (як з боку самих підприємств, так і з боку держави) для платника податків понести матеріальні та фінансові втрати або недоодержати доходи по таким причинам як, несплата податків, недотримання діючих норм законодавства, податкові правопорушення [2, с. 232-233].

Т. Г. Мисник, О. В. Безкровний, Ю.О. Романченко вважають, що під податковими ризиками варто розуміти ймовірність виникнення негативних наслідків для податкової системи через неефективність її побудови і

Таблиця 1

Основні види податкових ризиків

| Вид | Можливі наслідки |
|--|--|
| ризик податкового контролю | втрати та санкції через невиконання платниками податків законодавчих податкових актів |
| ризик несплати податків | застосування штрафів, пені |
| ризик податкової мінімізації | понесення фінансових втрат в результаті дій платника податків щодо мінімізації податкових платежів |
| ризик посилення податкового навантаження | залежить від виду господарської діяльності платника, від податкових ставок, пільг, обсягу створюваної доданої вартості |
| ризик відповідальності податкового характеру | Фінансові втрати платника податків або позбавлення волі платника податків за здійснення податкових правопорушень |

Розроблено автором за даними [5, с. 26].

Відповідно до Методичних рекомендацій ДПС податковий ризик - можливість втрати бюджетних надходжень внаслідок вірогідного або встановленого порушення податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи [4].

Для ефективного управління щодо забезпечення економічної безпеки підприємства потрібна класифікація податкових ризиків.

Підприємства з моменту їх реєстрації потрапляють під дію внутрішніх та зовнішніх податкових загроз. При цьому внутрішні податкові ризики виникають при спробі керівництва та працівників побороти зовнішні податкові загрози; при арифметичних помилках щодо визначення податкових зобов'язань; при неможливості передбачити ймовірні дії контрагентів; при нестачі власних фінансових ресурсів, щоб погасити податковий борг.

На рисунку 1 показано приклади джерел виникнення внутрішніх та зовнішніх податкових ризиків:



Рис. 1. Джерела виникнення податкових ризиків.

Джерело: розроблено за даними [2]

Вплив податкових ризиків на економічну безпеку підприємства можна побачити у втраті частини фінансових ресурсів підприємства. Належне знання видів податкових ризиків, напрямів їх впливу на результати діяльності створює передумови для забезпечення достатнього рівня його економічної безпеки. Також керівництву підприємства потрібно проводити професійну підготовку працівників, забезпечуючи моніторинг та мінімізацію податкових ризиків.

Висновки: через те, що податкові ризики суттєво впливають на економічну безпеку підприємства, вони потребують постійного контролю. Для того, щоб підтримувати високий рівень економічної безпеки, підприємствам необхідно створити ефективну систему податкового менеджменту із запровадженням податкової політики та підвищенням рівня податкової культури.

Використані джерела:

1. Східна Європа: економіка, бізнес та управління №6 (23). - 2019. [Електронний ресурс]. // - Режим доступу: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/23_2019/23_2019.pdf.
2. Збірник статей здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня Навчально-наукового інституту економіки, оподаткування та митної справи Університету ДФС України: у 2-х ч. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – 336 с. – Серія «Наукові роботи студентів УДФСУ»; т. 22.
3. Мисник Т.Г. Податкові ризики: характеристика та шляхи мінімізації / Т.Г. Мисник, О.В. Безкровний, Ю.О. Романченко // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – №6 (180). – С.158-166.
4. Методичні рекомендації щодо порядку взаємодії між підрозділами органів державної податкової служби при організації, проведенні та реалізації матеріалів перевірок платників податків від 04.09.2020 № 470. [Електронний ресурс]. // - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0470912-20#Text>.
5. Булах І.І., Шиманська О.В. Податкові ризики як фактор фінансової безпеки підприємства // Матеріали круглого Інтернет-столу «Сучасні імперативи менеджменту» ДВНЗ «ХДАУ». – 2018.